

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/31/2025
Identifikačné číslo spisu:	8623200485
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:8623200485.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne L., rod. H., narodennej N., zastúpenej JUDr. Vladimírom Cahajlom, advokátom, Bardejov, Dlhý rad 16, proti žalovanému E., narodenému N., prechodne bývajúcim v H., zastúpený JUDr. Branislavom Kahancom, advokátom, Prešov, Vajanského 33, o neplatnosť darovacej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. SK-1C/12/2023, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 7. mája 2024 sp. zn. 12Co/15/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaný má proti žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 27. novembra 2023 č. k. SK-1C/12/2023-63 žalobu zamietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP).

1.1. Vychádzajúc z ustanovení § 40a, § 100 ods. 1, ods. 2, § 101, § 134 ods. 1, § 140 Občianskeho zákonníka dospel k záveru o neopodstatnenosti žaloby v dôsledku premlčania práva žalobkyne o určení neplatnosti darovacej zmluvy a v dôsledku nedostatku vecnej legitímácie, lebo účastníčkou tohto konania (o určení práva, že darované nehnuteľnosti patria do dedičstva po poručiťovi S.), nebola aj dedička E.. Súd prvej inštancie skonštatoval, že darovacia zmluva bola uzavretá 20. marca 2013 formou notárskej zápisnice, 3-ročná premlčacia doba uplynula 20. marca 2016, teda skôr ako bola žaloba doručená súdu (26. apríla 2023).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobkyne, rozsudkom zo 7. mája 2024 sp. zn. 12Co/15/2024 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP) a žalovanému voči žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Na zdôraznenie vecnej správnosti rozsudku súdu prvej inštancie reagujúc pritom na podstatné argumenty odvolateľky, (že nedošlo k premlčaniu jej práva, lebo plynutie premlčacej doby bolo potrebné posudzovať od okamihu, ako sa ona dozvedela o darovacej zmluve, teda odo dňa 12. 04. 2023 s tým, že

žaloba bola podaná na súde včas 26. apríla 2023, odvolací súd skonštatoval, že vo vzťahu k počiatku premlčacej doby pri nároku dotknutého spoluvlastníka na dovolanie sa relatívnej neplatnosti zmluvy odvolací súd vychádzal z ustálenej judikatúry dovolacieho súdu, podľa ktorej všeobecná trojročná premlčacia doba v takýchto prípadoch plynie už odo dňa uzatvorenia zmluvy o prevode vlastníckeho práva a nie až od okamihu nadobudnutia vlastníckeho práva nadobúdateľom (napr. 1Cdo/27/2005, sp. zn. 4Cdo/37/2007). Odvolací súd ďalej poznamenal, že k rovnakému záveru o počiatku plynutia premlčacej doby tohto nároku dospela aj ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Českej republiky, (viď napr. rozhodnutie sp. zn. 32Odo/568/2002 z 15. apríla 2003), pričom česká právna úprava predkupného práva bola v tom čase identická ako tá súčasná slovenská. Podľa už konštantnej judikatúry tak národných, ako aj nadnárodných súdov, súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranami sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných stranami. Z dôvodu dôvodne vznesenej námietky premlčania a princípu procesnej ekonómie, odvolací súd potom nepovažoval za potrebné reagovať špecifickou odpoveďou na ďalšiu odvoláciu argumentáciu žalobkyne.

2.2. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešnému žalovanému v odvolacom konaní priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti neúspešnej žalobkyni v plnom rozsahu. O výške priznanej náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP). Odvolací súd nezistil žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa na postup podľa § 257 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP. Navrhla zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie.

3.1. Dovolenací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP vymedzila nesprávnym právnym posúdením veci (o premlčení jej práva), lebo začiatok plynutia premlčacej doby je potrebné spájať s časom, kedy sa žalobkyňa ako poškodená dozvedela o uzavretí darovacej zmluvy, čo nastalo v dedičskom konaní dňa 12. apríla 2023. Vzhľadom na to bola žaloba z 26. apríla 2023 podaná včas. Všeobecne skonštatovala, že darovacia zmluva bola uzavretá v rozpore s právnymi predpismi. V ďalšom dovolateľka odvolaciemu súdu vyčíta nenariadenie odvolacieho pojednávania.

4. Žalovaný navrhol dovolanie ako nedôvodné odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolenací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolenie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolenie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z

akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážení) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní, (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Dovolateľka takto dovolací dôvod neuplatnila a dovolací nezistil, aby o taký prípad išlo.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447

písm. c), f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom.

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

15.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Žalobkyňa vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd neposúdil správne otázku premlčania jej práva uplatneného žalobou a neposúdil ako „nezákonné“ uzavretie darovacej zmluvy.

16.1. Treba skonštatovať, že dovolateľkou namietané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu namietanú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je spôsobilé založiť. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 431 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP.

16.2. Pokiaľ dovolateľka v rámci dovolacieho dôvodu uplatneného v zmysle § 420 písm. f) CSP namietala aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom [najmä ohľadom otázky, či sa jej právo o určení neplatnosti darovacej zmluvy pre porušenie zákonného predkupného práva spoluvlastníka (ne)premlčalo, alebo či (ne)bola darovacia zmluva uzavretá v rozpore správnymi predpismi] k tomu dovolací

poznamenáva, vytýkaná nesprávnosť právneho posúdenia vecí nie je procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (viď judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo/121/2020).

17. K všeobecnej dovolacej námietke o povinnosti nariadiť odvolacie pojednávanie (bližšie dovolateľkou nekonkretizovanou) dovolací súd poukazuje na to, že podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

17.1. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

17.2. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie).

17.3. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, keď v bode 6. rozhodnutia uviedol, že „...prítom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie, bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383, § 384 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) ...“ Odvolací súd teda dospel k záveru, že vo veci nebolo potrebné zopakovať a ani doplniť dokazovanie a nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem, preto je namieste záver, že odvolací súd nemal dôvod nariadiť odvolacie pojednávanie. Odvolací súd postupoval správne pokiaľ vychádzal z toho, že tu absentuje existencia podmienok pre doplnenie dokazovania (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý plne zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriechil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces. Námietka dovolateľky, že namietaným postupom odvolacieho súdu malo dôjsť k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP, je preto neopodstatnená.

18. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu nie je podľa § 420 písm. f) CSP prípustné, preto ho odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

19. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 256 ods. 1 a § 257 CSP tak, že úspešnému žalovanému priznal nárok na ich náhradu v plnom rozsahu, keď výsledok dovolacieho konania obdobný jeho zastaveniu zavinila žalobkyňa a dovolací súd nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa pre uplatnenie moderačného oprávnenia o nepriznaní trov dovolacieho konania úspešnému žalovanému.

20. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.